

ЗАКОН

О РОКОВИМА ИЗМИРЕЊА НОВЧАНИХ ОБАВЕЗА У КОМЕРЦИЈАЛНИМ ТРАНСАКЦИЈАМА

Члан 1.

Овим законом уређују се рокови измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама између јавног сектора и привредних субјеката, односно између привредних субјеката, а у циљу спречавања неизмирења новчаних обавеза у року.

Одредбе овог закона не примењују се на привредне субјекте над којима је отворен поступак стечаја, у складу са законом којим се уређује стечај, а у комерцијалним трансакцијама у којима су ови привредни субјекти дужници.

Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) комерцијалне трансакције су уговорене трансакције између јавног сектора и привредних субјеката, односно између привредних субјеката, које се односе на испоруку добара, односно пружање услуга уз накнаду, у које се убрајају и грађевински и инвестициони радови, као и комуналне услуге;

2) јавни сектор је део националне економије који обухвата општи ниво државе, у смислу закона којим се уређује буџетски систем, као и јавна предузећа;

3) привредни субјект је привредно друштво и предузетник основан у складу са законом којим се уређују привредна друштва, као и задруга и регистровано пољопривредно газдинство и остала правна лица основана у складу са посебним законом;

4) новчана обавеза је износ уговорене накнаде за испоруку добара, односно пружање услуга наведен у уговору, фактури или другом одговарајућем захтеву за исплату, укључујући директне трошкове набавке;

5) фактура, у смислу овог закона, је документ којим се обрачунава накнада за испоруку добара, односно пружање услуга у комерцијалним трансакцијама;

6) привремена или окончана ситуација је документ којим се обрачунава накнада за извршене грађевинске и инвестиционе радове и у смислу овог закона представља одговарајући захтев за исплату;

7) неизмирена новчана обавеза у року је новчана обавеза јавног сектора, односно привредног субјекта која није исплаћена повериоцу у уговореном или законом предвиђеном року уколико уговором рок није предвиђен, односно уколико уговор није у писаној форми;

8) камата за неизмирену новчану обавезу у року подразумева камату на новчану обавезу која није исплаћена у уговореном или законом предвиђеном року у висини утврђеној законом којим се уређује затезна камата.

Члан 3.

Уговором између привредних субјеката не може се предвидети рок за измирење новчаних обавеза дужи од 60 дана.

Ако уговором између привредних субјеката из става 1. овог члана није уговорен рок за измирење новчаних обавеза или уколико не постоји писани уговор, или уколико је уговорен дужи рок од прописаног у ставу 1. овог члана, дужник је дужан да без претходне опомене измири новчану обавезу у року од најкасније 60 дана.

Рок за измирење новчаних обавеза из ст. 1, 2. и 4. овог члана почиње да тече првог наредног дана:

1) од дана када је дужник примио фактуру, односно други захтев за плаћање од повериоца који је испунио своју уговорену обавезу; или

2) од дана када је поверилац испунио своју обавезу, уколико није могуће утврдити дан пријема фактуре или другог одговарајућег захтева за исплату, или ако је дужник примио фактуру или други одговарајући захтев за исплату пре него што је поверилац испунио своју уговорену обавезу; или

3) од дана истека рока за преглед предмета обавезе, ако је уговором или законом предвиђен одређени рок за такав преглед, а дужник је примио фактуру или други одговарајући захтев за исплату пре истека тог рока, у складу са уговором; рок за преглед предмета обавеза не може бити дужи од 30 дана од дана пријема робе или извршене услуге, изузев ако је у изузетно оправданим случајевима уговорен дужи рок.

Изузетно од става 1. овог члана, уговором између привредних субјеката може се предвидети дужи рок од 60 дана уколико уговорене обавезе захтевају исплату у ратама за испоручену робу, односно пружене услуге, али тај рок не може да буде дужи од 90 дана.

Ако је уговором између привредних субјеката уговорен рок из става 4. овог члана, најмање 50% новчане обавезе мора бити исплаћено закључно са истеком половине тако уговореног рока, а остатак новчане обавезе до истека тог рока.

Изузетно од ст. 1, 2. и 4. овог члана, уговором између регистрованог пољопривредног газдинства или земљорадничке задруге и другог привредног субјекта, када је дужник регистровано пољопривредно газдинство или земљорадничка задруга могу се уговорити дужи рокови у случајевима набавке репроматеријала за обављање основне делатности, и то за семенски и садни материјал, заштитна средства и ђубриво.

Члан 4.

Уговором између јавног сектора и привредних субјеката не може се предвидети рок за измирење новчаних обавеза дужи од 45 дана, у случају када је у том уговорном односу јавни сектор дужник.

Изузетно од става 1. овог члана, уговором између јавног сектора и привредних субјеката може се предвидети рок за измирење новчаних обавеза до 90 дана у случају када је дужник Републички фонд за здравствено осигурање, односно корисник средстава Републичког фонда за здравствено осигурање у смислу закона којим се уређује буџетски систем.

У уговорном односу из става 1. овог члана, рок за измирење новчаних обавеза не може бити дужи од 60 дана, у случају када је дужник у том уговорном односу привредни субјект.

Ако уговором из става 3. овог члана није уговорен рок за измирење новчаних обавеза, дужник је дужан, без претходне опомене, да измири новчану обавезу у року до 60 дана.

Рок за измирење новчане обавезе из ст. 1, 2, 3. и 4. овог члана почиње да тече од дана прописаног чланом 3. став 3. овог закона.

Члан 5.

Ако дужник касни са плаћањем, поверилац има право да без претходног упозорења од дужника захтева накнаду за кашњење у испуњавању новчане обавезе у износу од 20.000 динара, на име пенала за неизмирење новчане обавезе у року.

Право на накнаду за кашњење у испуњавању новчаних обавеза у року, не искључује право на накнаду трошкова које поверилац има право да потражује на основу уговора или других прописа.

Накнада за неисплаћене новчане обавезе у року не обухвата трошкове извршења, у складу са законом којим се уређује извршни поступак.

Право повериоца из става 1. овог члана престаје да важи у року од три године од дана истека рока доспелости новчане обавезе.

Члан 6.

Одредбе уговора које нису у складу са одредбама овог закона сматрају се ништавим и не производе правно дејство.

Члан 7.

На новчане обавезе које нису измирене у роковима утврђеним одредбама чл. 3. и 4. овог закона обрачунава се и плаћа камата у висини утврђеној законом којим се уређује затезна камата.

Право на камату из става 1. овог члана има поверилац под условом да је испунио све уговорене обавезе.

Уколико је дужник делимично измирио новчане обавезе у роковима утврђеним одредбама чл. 3. и 4. овог закона, камата из става 1. овог члана обрачунава се и плаћа само на неизмирени део новчаних обавеза.

Члан 8.

Надзор над спровођењем овог закона између корисника средстава буџета Републике Србије, чији се рачуни воде у консолидованом рачуну трезора и привредних субјеката, у комерцијалним трансакцијама у којима су ти корисници дужници, врши Управа за трезор.

Надзор над спровођењем овог закона између корисника средстава буџета аутономне покрајине чији се рачуни воде у консолидованом рачуну трезора аутономне покрајине и привредних субјеката у комерцијалним трансакцијама у којима су ти корисници дужници, врши трезор аутономне покрајине.

Надзор над спровођењем овог закона између корисника средстава буџета јединица локалне самоуправе, чији се рачуни воде у консолидованом рачуну трезора јединица локалне самоуправе и привредних субјеката, у комерцијалним трансакцијама у којима су ти корисници дужници, врше трезори јединица локалне самоуправе.

Министар надлежан за послове финансија доноси акт којим се уређује начин и поступак вршења надзора над спровођењем овог закона када су дужници корисници буџетских средстава, у складу са одредбама овог члана.

Члан 9.

Надзор над спровођењем овог закона у комерцијалним трансакцијама између привредних субјеката врши министарство надлежно за послове финансија.

Министар надлежан за послове финансија доноси акт којим се уређује начин и поступак вршења надзора над спровођењем овог закона у комерцијалним трансакцијама између привредних субјеката.

Члан 10.

Судски поступак извршења неизмирених новчаних обавеза, дефинисаних овим законом, врши се уз примену начела хитности поступања.

Предлог о извршењу који поверилац подноси суду сачињава се у складу са законом којим се уређује извршење и обезбеђење.

Извршни поверилац у предлогу за извршење има право да захтева накнаду за кашњење у испуњавању новчане обавезе у износу прописаном чланом 5. овог закона.

Суд је у обавези да по службеној дужности, по доношењу правноснажног решења о извршењу која се односе на обавезе из комерцијалних трансакција између привредних субјеката, исто достави органу који врши надзор над применом овог закона у комерцијалним трансакцијама привредних субјеката, ради покретања прекршајног поступка.

Члан 11.

На сва питања која нису посебно уређена овим законом, сходно се примењују одредбе закона којим се уређују облигациони односи.

Члан 12.

Новчаном казном од 100.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице, односно привредни субјект или субјект јавног сектора, који не измири новчане обавезе у роковима утврђеним овим законом (чл. 3. и 4. овог закона).

Новчаном казном од 10.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник који не измири новчане обавезе у роковима утврђеним овим законом (чл. 3. и 4. овог закона).

Новчаном казном од 10.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај физичко лице које је носилац пољопривредног газдинства у смислу закона којим се уређује пољопривреда и рурални развој, а које не измири новчане обавезе у роковима утврђеним овим законом (чл. 3. и 4. овог закона).

Новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у јавном сектору, уколико субјект јавног сектора којим руководи не измири новчане обавезе у роковима утврђеним у члану 4. овог закона.

Новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај заступник привредног друштва, задруге и осталих правних лица основаних у складу са посебним законом, уколико та правна лица не измире новчане обавезе у роковима утврђеним у чл. 3. и 4. овог закона.

Одговорно лице из става 4. овог члана је министар за министарство, надлежни покрајински секретар за покрајински секретаријат, градоначелник за град, председник општине за општину, директор за јавно предузеће, односно руководиоца другог субјекта јавног сектора.

Члан 13.

Одредбе овог закона примењују се на уговорне односе у комерцијалним трансакцијама који су закључени од 31. марта 2013. године.

Одредбе овог закона примењују се и на комерцијалне трансакције које нису реализоване до 31. марта 2013. године, а које проистичу из уговорног односа закљученог пре дана из става 1. овог члана.

Одредбе уговора из става 2. овог члана морају се ускладити са одредбама овог закона најкасније до 31. марта 2013. године.

Члан 14.

Акте из чл. 8. и 9. овог закона министар надлежан за послове финансија донеће у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 15.

Одредбе овог закона не примењују се до 1. јануара 2014. године, на привредне субјекте који су у поступку реструктурирања, у складу са законом којим се уређује реструктурирање, у комерцијалним трансакцијама у којима су ови привредни субјекти дужници.

Члан 16.

На Републички фонд за здравствено осигурање, односно корисника средстава Републичког фонда за здравствено осигурање у смислу закона којим се уређује буџетски систем не примењују се одредбе члана 4. став 2. овог закона до 1. јануара 2015. године.

За субјекте јавног сектора из става 1. овог члана уводи се постепено скраћивање рока за измирење новчаних обавеза у уговорном односу са привредним субјектима, а у случају када су субјекти јавног сектора дужници.

Рокови који ће се примењивати на субјекте из става 1. овог члана до потпуне примене одредбе члана 4. став 2. овог закона су:

- 1) од 31. марта 2013. године до 31. децембра 2013. године - рок за измирење новчаних обавеза не може бити дужи од 150 дана;
- 2) од 1. јануара 2014. године до 31. децембра 2014. године - рок за измирење новчаних обавеза не може бити дужи од 120 дана;
- 3) од 1. јануара 2015. године у потпуности се примењује одредба члана 4. став 2. овог закона.

Члан 17.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењиваће се од 31. марта 2013. године.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредбама члана 97. став 1. тач. 6) и 17) Устава Републике Србије, према којима Република, поред осталог, уређује и обезбеђује правни положај привредних субјеката, контролу законитости располагања средствима правних лица и друге економске односе од општег интереса за Републику.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Предлогом закона о измиривању новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама уређују се рокови измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама између јавног сектора и привредних субјеката, односно између привредних субјеката, камата у случају неблаговременог измирења новчаних обавеза, изузеци од примене, казнене одредбе, као и надзор над спровођењем овог закона, а у циљу спречавања задоцњења у измирењу новчаних обавеза.

Полазну основу за израду овог закона представља Директива ЕУ (2011/7/EU), од 16. фебруара 2011. године о спречавању кашњења плаћања у комерцијалним трансакцијама (у даљем тексту: Директива). Циљ доношења Директиве јесте спречавање кашњења плаћања у комерцијалним трансакцијама, како би се осигурало правилно функционисање унутрашњег тржишта, и тиме подстакла конкурентност привреде (нарочито малих и средњих предузећа).

Државе чланице треба да изврше одговарајућу имплементацију Директиве у национално законодавство најкасније до 16. марта 2013. године.

У току 2011. године Словенија и Хрватска донеле су посебне законе којима су ограничиле рокове за измиривање обавеза у комерцијалним трансакцијама између приватног и јавног сектора.

Директива се односи на сва плаћања која се врше између јавног сектора и привредних субјеката, као и плаћања која се обављају искључиво између привредних субјеката. Такође, дата је могућност државама да изузму од обавезе примене Директиве оне привредне субјекте против којих је покренут стечајни поступак.

За плаћања која се врше између јавног сектора и привредних субјеката, Директива прописује општи рок од 30 дана, с тим што се може изузетно дозволити рок за плаћање у временском периоду од најдуже 60 дана у посебним случајевима.

Директива такође уређује и питања рокова за плаћање између привредних субјеката. Ови рокови ограничени су такође на 30 дана, а у посебним случајевима 60 дана, осим ако није друкчије прописано уговором између привредних субјеката и уколико то није неправедно према повериоцу.

Услед погоршане ликвидности у привреди, која је делом настала и због нередовног измиривања новчаних обавеза, односно константног одлагања измиривања новчаних обавеза, како између привредних субјеката у приватном сектору, тако и између јавног сектора и привредних субјеката у приватном сектору, уочена је неопходност законског регулисања ове области.

С обзиром да је у септембру 2011. године просечан рок наплате потраживања износио 129 дана, а да према истраживањима из јуна 2012. године је тај рок повећан на 134 дана, Закон ће значајно утицати на измену начина пословања и измиривања новчаних обавеза, како између јавног сектора

и привредних субјеката, тако и између привредних субјеката, а самим тим и на повећање ликвидности и конкурентности привредних субјеката.

Просечан рок наплате у појединим гранама привреде је значајно дужи од просечног рока наплате гледано на привреду као целину. Највећи проблем у погледу просечних рокова наплате потраживања је у грађевинској индустрији – 223 дана; енергетика – 220 дана; произвођачи у прехранбеној индустрији – 182 дана; текстилна индустрија – 172 дана; активности одржавања – 160 дана; произвођачи беле технике и кућних апарата – 158 дана; произвођачи намештаја – 152 дана; произвођачи гума – 130 дана; компјутерски сервисери и софтверски програмери – 119 дана.

На основу наведеног може се закључити да су рокови наплате потраживања у Србији троструко већи од просека у земљама ЕУ где је просечан рок око 40 дана, а двоструко већи од просечних рокова наплате потраживања у земљама окружења (просечан рок за Црну Гору, Хрватску, Босну и Херцеговину и Македонију је био 69 дана у септембру 2011. године).

С обзиром на потребу за хитним нормативним уређењем проблема кашњења и одлагања у измиривању новчаних обавеза које има јавни сектор према привредним субјектима, Влада Републике Србије донела је у октобру 2011. године Уредбу о мерама за спречавање неблаговременог измиривања новчаних обавеза јавног сектора према привредним субјектима („Службени гласник РС”, број 80/11) (у даљем тексту: Уредба). Ова Уредба представља први корак у регулисању ликвидности и предвиђа стабилан рок за плаћање новчаних обавеза јавног сектора према привредним субјектима, а самим тим и њихово одговорније пословање. Међутим, пошто Уредбом нису постигнути планирани ефекти, а нису регулисани ни рокови у комерцијалним трансакцијама у између привредних субјеката, односно свих субјеката на тржишту, приступило се изради предметног закона.

Овим законом је предложено да се уговором између привредних субјеката, као и између јавног сектора и привредних субјеката не може предвидети рок за измиривање обавеза који је дужи од 60 дана, изузев у ситуацији уколико је јавни сектор, у уговорном односу са привредним субјектом, дужник, рок не може да буде дужи од 45 дана.

Овим законом су предвиђени и изузеци од наведених рокова тако да уговором између привредних субјеката може се предвидети дужи рок од 60 дана уколико уговорене обавезе захтевају исплату у ратама за испоручену робу, односно пружене услуге, али тај рок не може да буде дужи од 90 дана. Намирење обавеза у ратама мора се вршити у два дела, и то најмање 50% износа мора бити плаћено пре истека половине рока од 90 дана.

Посебан изузетак се односи на специфичан начин пословања у пољопривреди, и то за послове који су везани за пољопривредни циклус, а то су набавке репроматеријала за обављање основне делатности, односно набавка семенског материјала, заштитна средства и ђубриво. У наведеним ситуацијама предвиђен је изузетак за земљорадничке задруге и регистрована пољопривредна газдинства у уговорном односу где су земљорадничке задруге и регистрована пољопривредна газдинства дужници, уговором се може предвидети и дужи рок. Такође је предвиђен дужи рок у случају када је дужник Републички фонд за здравствено осигурање, односно корисник средстава здравственог осигурања у смислу закона којим се уређује буџетски систем, који је ограничен на 90 дана.

Одредбе овог закона не односе се на оне привредне субјекте над којима је отворен поступак стечаја, у складу са законом којим се уређује стечај, а у комерцијалним трансакцијама у којима су ови привредни субјекти дужници.

Овим законом је прописана одложена примена одредби на предузећа у поступку реструктурирања до 1. јануара 2014. године због специфичности положаја у коме се налазе та предузећа.

Овим законом је предвиђено да се на неизмирене новчане обавезе које су настале између привредних субјеката у складу са дефинисаним роковима обрачунава и плаћа камата у висини утврђеној законом којим се уређује затезна камата, на неисплаћени износ дуговања.

1. Одређивање проблема које закон треба да реши

Као што је у уводном делу наведено проблеми које овај закон треба да реши пре свега огледају се у потреби регулисања ове области у смислу ограничавања рокова приликом измиривања новчаних обавеза у прописаним роковима, као и спречавање коришћења неједнаке економске снаге приликом закључивања уговора у смислу давања нереално и нетржишно дугих рокова у којима ће се измиривати новчане обавезе, приликом којих су привредни субјекти економски слабије снаге принуђени да прихвате такве рокове, ради опстанка на тржишту. Наиме, према расположивим подацима просечан рок наплате у јулу 2011. године износио је 131 дан, у августу 2011. године 134 дана, у септембру 2011. године 129 дана, док је тај року у јуна 2012. године износио 134 дана. Најдужи рокови у наплати својих потраживања по испостављеним фактурама запажени су код извођача грађевинских радова који износи 223 дана, енергетика 220 дана, произвођача прехрамбених производа 182 дана, текстилни произвођача 172 дана, произвођача беле технике и кућних апарата 158 дана.

2. Циљеви који се доношењем закона постижу

Циљеви који се доношењем овог закона постижу огледају се у сигурности привредних субјеката, као и јавног сектора, приликом планирања прихода односно расхода, као и сигурност наплате својих потраживања у хитном поступку, имајући у виду да је предвиђен хитан поступак у извршном поступку пред судовима, као и да су прецизно дефинисани моменти од којих се почиње рачунати рок за наплату новчаних потраживања. Такође, предвиђен је и контролни орган који ће контролисати јавни сектор, ради наплате неизмирених новчаних потраживања, а све у циљу једнаког третмана јавног и приватног сектора.

3. Друге могућности за решавање проблема

У току анализе разматрано је неколико релевантних могућности:

1) status quo – не мењање садашњег оквира, односно не доношење закона. Ова опција није била могућа из разлога што би се наставило са негативним последицама које су настале. У овом моменту ближе су уређени само рокови и мере за спречавање неблаговременог измиривања новчаних обавеза јавног сектора у комерцијалним трансакцијама са привредним субјектима Уредбом о мерама за спречавање неблаговременог измиривања новчаних обавеза јавног сектора према привредним субјектима („Службени гласник РС”, број 80/2011). Предметна уредба не може на целовит начин уредити ово питање, имајући у виду снагу и могућности подзаконског акта, као и чињеницу да се норме из уредбе примењују само на јавни сектор.

2) измене постојећих закона. Имајући у виду да је предмет уређења категорија лица (привредни субјекти и јавни сектор) и потраживања, односно

договања, на која се ова материја односи, која су регулисана у више законских аката, ова могућност је оцењена као неефикасна.

3) доношење новог закона се показало као најефикасније решење, имајући у виду да је неопходно регулисати материју која се најефикасније и најтранспарентније регулише законом. С обзиром на то, као и на потребу за уређивањем рокова за измиривање новчаних обавеза између привредних субјеката, као и надзора над применом одредби Закона између јавног сектора и привредних субјеката, процењено је да се искључиво на овај начин јасно и недвосмислено ствара одговарајући правни оквир за уређивање ове области, као и услови за неопходно усклађивање са одговарајућом међународном регулативом.

4. Зашто је доношење закона најбоље за решавање проблема

Доношењем овог закона постиже се сигурност приликом комерцијалних трансакција, ради повећања ликвидности и конкурентности привредних субјеката, а у циљу спречавања поремећаја у функционисању тржишта у земљи.

III. САДРЖИНА ЗАКОНА - ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. уређује се рокови измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама између јавног сектора и привредних субјеката, односно између привредних субјеката, а у циљу спречавања неизмирења новчаних обавеза у року, као и субјекти на које се не примењују рокови прописани овим законом, а у случајевима уговорног односа у којима су ти субјекти дужници. Одредбе овог закона не примењују се на привредне субјекте над којима је отворен поступак стечаја, у складу са законом којим се уређује стечај.

Члан 2. садржи дефиниције главних појмова који су коришћени у овом Закону. Закон дефинише следеће појмове: комерцијалне трансакције, јавни сектор, привредне субјекте, новчану обавезу, фактуру, привремену или окончану ситуацију, неизмирену новчану обавезу у року и камату за неизмирену новчану обавезу у року.

Поједини изрази су дефинисани на следећи начин:

1) комерцијалне трансакције су уговорене трансакције између јавног сектора и привредних субјеката, односно између привредних субјеката, које се односе на испоруку добара, односно пружање услуга уз накнаду, у које се убрајају и грађевински и инвестициони радови, као и комуналне услуге;

2) јавни сектор је део националне економије који обухвата општи ниво државе, у смислу закона којим се уређује буџетски систем, као и јавна предузећа;

3) привредни субјект је привредно друштво и предузетник основан у складу са законом којим се уређују привредна друштва, као и задруга и регистровано пољопривредно газдинство и остала правна лица основана у складу са посебним законом.

4) новчана обавеза је износ уговорене накнаде за испоруку добара, односно пружање услуга наведен у уговору, фактури или другом одговарајућем захтеву за исплату, укључујући директне трошкове набавке;

5) фактура у смислу овог закона је документ којим се обрачунава накнада за испоруку добара, односно пружање услуга у комерцијалним трансакцијама;

6) привремена или окончана ситуација је документ којим се обрачунава накнада за извршене грађевинске и инвестиционе радове и у смислу овог закона представља одговарајући захтев за исплату;

7) неизмирена новчана обавеза у року је новчана обавеза јавног сектора, односно привредног субјекта која није исплаћена повериоцу у уговореном или законом предвиђеном року уколико уговором рок није прописан, односно уколико уговор није у писаној форми;

8) камата за неизмирену новчану обавезу у року подразумева камату на новчану обавезу која није исплаћена у уговореном или законом предвиђеном року у висини утврђеној законом којим се уређује затезна камата.

Чланом 3. предвиђен је рок за измирење новчаних обавеза између привредних субјеката, а који не може бити дужи од 60 дана.

У случају када уговором између привредних субјеката није уговорен рок за измирење новчаних обавеза, Закон прописује обавезу дужнику да измири своју новчану обавезу у року до 60 дана. Такође, овим чланом уређено је од када почиње тећи рок за измирење новчаних обавеза и то на следећи начин: првог наредног дана од дана када је дужник примио фактуру, односно други захтев за плаћање од повериоца који је испунио своју уговорену обавезу или првог наредног дана од дана када је поверилац испунио своју обавезу, уколико није могуће утврдити дан пријема фактуре или другог одговарајућег захтева за исплату или ако је дужник примио фактуру или други одговарајући захтев за исплату пре него што је поверилац испунио своју уговорену обавезу или првог наредног дана од дана истека рока за преглед предмета обавезе ако је уговором или законом предвиђен одређени рок за такав преглед, а дужник је примио фактуру или други одговарајући захтев за исплату пре истека тог рока, у складу са уговором. Рок за преглед предмета обавеза не може бити дужи од 30 дана од дана пријема робе или извршене услуге, изузев ако је у изузетно оправданим случајевима уговорен дужи рок.

Уговором између привредних субјеката може се предвидети дужи рок од 60 дана уколико уговорене обавезе захтевају исплату у ратама за испоручену робу, односно пружене услуге, али тај рок не може да буде дужи од 90 дана. Ако је уговором између привредних субјеката уговорен рок од 90 дана, исплата обавезе се мора вршити тако што ће дужник намирити најмање 50% новчане обавезе закључно са истеком половине од уговореног рока, а остатак новчане обавезе до краја истрека уговореног рока, који не може да буде дужи од 90 дана..

Уговором између регистрованог пољопривредног газдинства или земљорадничке задруге и другог привредног субјекта, када је дужник регистровано пољопривредно газдинство или земљорадничка задруга могу се уговорити дужи рокови у случајевима набавке репроматеријала за обављање основне делатности и то за семенски и садни материјал, заштитна средства и ђубриво.

Чланом 4. предвиђен је рок за измирење новчаних обавеза између јавног сектора и привредних субјеката. Уговором између јавног сектора и привредних субјеката не може се предвидети рок за измирење новчаних обавеза дужи од 45 дана, у случају када је у том уговорном односу јавни сектор дужник, у случају када је дужник у том уговорном односу привредни субјект, рок за измирење новчаних обавеза не може бити дужи од 60 дана.

Изузетно уговором између јавног сектора и привредних субјеката може се предвидети рок за измирење новчаних обавеза до 90 дана у случају када је дужник Републички фонд за здравствено осигурање, односно корисник

средстава здравственог осигурања у смислу закона којим се уређује буџетски систем.

Чланом 5. прописано је право повериоца на накнаду за неисплаћену новчану обавезу у року. Ако дужник касни са плаћањем, поверилац има право да без претходног упозорења од дужника захтева накнаду за кашњење у испуњавању новчане обавезе у износу од 20.000 динара. Право на накнаду за кашњење у испуњавању новчаних обавеза у року, не искључује право на накнаду трошкова које поверилац има право да потражује на основу уговора или других прописа. Накнада за неисплаћене новчане обавезе у року не обухвата трошкове извршења, у складу са законом којим се уређује извршни поступак. Ово право повериоца престаје да важи у року од три године од дана истека рока доспелости новчане обавезе.

Чланом 6. прецизирано је када се одредба уговора закљученог између привредних субјеката, односно одредба уговора закљученог између јавног сектора и привредног субјекта сматра ништавом и не производи правно дејство.

Чланом 7. прописано је да се на новчане обавезе које нису измирене у роковима предвиђеним овим законом, обрачунава и плаћа камата у висини утврђеној законом којим се уређује затезна камата.

У складу са тим, право на камату има поверилац који је испунио све уговором преузете обавезе. Уколико је дужник делимично измирио новчане обавезе у роковима утврђеним овим законом, камата се обрачунава и плаћа само на неизмирени део новчаних обавеза.

Чланом 8. прописано је да Управа за трезор надзире спровођење одредби овог закона између корисника средстава буџета Републике Србије, чији се рачуни воде у консолидованом рачуну трезора и привредних субјеката, у комерцијалним трансакцијама у којима су ти корисници дужници.

Надзор над спровођењем одредби овог закона између корисника средстава буџета аутономне покрајине чији се рачуни воде у консолидованом рачуну трезора аутономне покрајине и привредних субјеката у комерцијалним трансакцијама у којима су ти корисници дужници, врши трезор аутономне покрајине.

Надзор над спровођењем одредби овог закона између корисника средстава буџета јединица локалне самоуправе, чији се рачуни воде у консолидованом рачуну трезора јединица локалне самоуправе и привредних субјеката, у комерцијалним трансакцијама у којима су ти корисници дужници, врше трезори јединица локалне самоуправе.

Овим чланом је прописано и да министар надлежан за послове финансија доноси акт којим се уређује начин и поступак вршења надзора над спровођењем овог закона када су дужници корисници буџетских средстава, у складу са одредбама овог члана.

Чланом 9. прописано је да Надзор над спровођењем одредби овог закона у комерцијалним трансакцијама између привредних субјеката врши министарство надлежно за послове финансија. Министар надлежан за послове финансија доноси акт којим се уређује начин и поступак вршења надзора над спровођењем овог закона у комерцијалним трансакцијама између привредних субјеката.

Чланом 10. прописан је хитан поступак за извршење доспелих новчаних обавеза, упућујући на сходну примену одредаба закона којим се уређује извршење и обезбеђење. Извршни поверилац у предлогу за извршење има право да захтева накнаду за кашњење у износу прописаном овим законом. Суд

је у обавези да по службеној дужности, по доношењу решења о извршењу која се односе на обавезе из комерцијалних трансакција између привредних субјеката, исто достави органу који врши надзор над применом овог закона у комерцијалним трансакцијама привредних субјеката, ради покретања прекршајног поступка.

Чланом 11. прописана је сходна примена закона којим се уређују облигациони односи.

Чланом 12. прописане су казнене одредбе, односно прекршајне казне које се могу изрећи у случају кршења, односно непоштовања одредби овог закона.

Привредни субјект, односно јавни сектор који не измири новчане обавезе у роковима утврђеним овим законом, казниће се за прекршај новчаном казном у висини: од 10.000 до 150.000 динара пољопривредно газдинство; од 10.000 до 500.000 динара предузетник и казном од 100.000 до 2.000.000 динара привредни субјект, односно субјект јавног сектора.

Новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у јавном сектору, уколико субјект јавног сектора којим руководи не измири новчане обавезе у роковима утврђеним законом, као и заступник привредног друштва, задруге и осталих правних лица основаних у складу са посебним законом.

Одговорно лице у јавном сектору, а у вези са овим чланом је министар за министарство, надлежни покрајински секретар за покрајински секретаријат, градоначелник за град, председник општине за општину, директор за јавно предузеће, односно руководиоца другог субјекта јавног сектора.

Чланом 13. предвиђено је да се одредбе овог закона примењују на уговорне односе у комерцијалним трансакцијама који су закључени од 31. марта. 2013. године.

Законске одредбе се примењују и на комерцијалне трансакције које се реализују након 31. марта. 2013. године, а које проистичу из уговорног односа закљученог пре дана из става 1. овог члана, и у том случају је неопходно да се такви уговорни односи ускладе са одредбама овог закона најкасније до 31. марта 2012. године.

Чланом 14. предвиђено је да акте које доноси министар надлежан за послове финансија доноси у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Чланом 15. предвиђено је да се одредбе овог закона примењују на привредне субјекте који су у поступку реструктурирања, у складу са законом којим се уређује реструктурирање, у комерцијалним трансакцијама у којима су ови привредни субјекти дужници од 1. јануара 2014. године.

Чланом 16. прописана је одложена примена овог закона на Републички фонд за здравствено осигурање, односно корисника средстава Републичког фонда за здравствено осигурање у смислу закона којим се уређује буџетски систем и то од 31. марта 2013. године до 31. децембра 2013. године - рок за измирење новчаних обавеза не може бити дужи од 150 дана; од 1. јануара 2014. године до 31. децембра 2014. године - рок за измирење новчаних обавеза не може бити дужи од 120 дана; од 1. јануара 2015. године у потпуности се примењује одредба члана 4. став 2. овог закона.

Чланом 17. предвиђено је да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењиваће се од 31. марта 2013. године.

IV ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства у Буџету Републике Србије.

V РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Разматрање доношења овог закона по хитном поступку предлаже се у складу са чланом 167. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС”, број 20/12 - пречишћен текст).

Доношење овог закона по хитном поступку потребно је како би се у што краћем року привредни субјекти и субјекти јавног сектора припремили за адекватну примену одредби које су прописане као и да се постигне сигурност приликом комерцијалних трансакција, ради повећања ликвидности и конкурентности привредних субјеката, а у циљу спречавања поремећаја у функционисању тржишта у земљи.

Хитност поступка у доношењу овог закона је потребна како би се у што краћем року спречило ширење дужничког круга у који је запала српска привреда, а тиме и спречавања већих последица на ликвидност привреде.